

**Folkeskolens afgangsprøve
Maj 2007**

Geografi - facitliste

Indledning

Norden

De nordiske lande er Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island. De nordiske lande er industrialiserede, og befolkningerne har høje indkomster og dermed gode levevilkår.

Der er stor forskel på landenes indbyggertal og arealer, idet Danmark har mindst areal med 43.000 km², mens Sverige har et areal på 450.000 km².

Indbyggertallene ligger mellem 0,3 mio. i Island og 8,9 mio. i Sverige.

Opgave 1 / 20

De nordiske lande, Danmark, Norge, Sverige og Finland har en udstrækning fra nord til syd på mere end 2000 km.

Se på kort 1 side 1 i materialesamlingen, og tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Sverige grænser op til Rusland	☐	☒
Finland grænser op til Danmark	☐	☒
Skagerrak adskiller Danmark og Sverige	☐	☒
Den botniske bugt adskiller Finland og Sverige	☒	☐
Vättern er den største sø i Sverige	☐	☒

Opgave 2 / 20

De nordiske lande strækker sig fra ca. 54 grader nordlig bredde til ca. 72 grader nordlig bredde og fra ca. 4 grader østlig længde til ca. 32 grader østlig længde.

Find Sverige på kort 1 side 1 i materialesamlingen og anvend din viden om længde- og breddegrader.

Tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Sverige ligger syd for 70 grader nordlig bredde	☒	☐
20 grader vestlig længde går gennem Sverige	☐	☒
Stockholm ligger syd for Göteborg	☐	☒
Stockholm ligger øst for 16 grader østlig længde	☒	☐

Opgave 3 / 20

Man siger, at Solen står i zenit, når dens stråler rammer vinkelret ind på en vandret jordoverflade. På den nordlige halvkugle falder julen næsten sammen med vintersolhverv, og sankthans falder sammen med sommersolhverv.

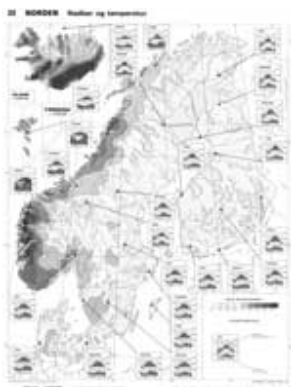
Hvilket udsagn er korrekt?

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Nord for polarcirklen er der midnatssol i vinterhalvåret	☐	☒
Solen står i zenit en gang om året ved polarcirklen	☐	☒
Ved polarcirklen står solen højest på himlen 21. december	☐	☒
Ved polarcirklen er der en dag om året, hvor solen ikke kommer under horisonten	☒	☐

Opgave 4 / 20

Fugtige luftmasser fra vest og sydvest er årsag til, at de nordiske lande får rigeligt med nedbør året rundt.

Aflæs nedbørskortet, kort 2 på side 2 i materialesamlingen, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Oslo får mindre nedbør end Stockholm	☐	☒
I Jokkmokk falder der over 600 mm nedbør om året	☐	☒
I Göteborg falder der mere end 1500 mm nedbør årligt	☐	☒
Det nordlige Sverige får mere nedbør end det sydlige Sverige	☐	☒
Visby på Gotland har samme årlige nedbør som Stockholm	☒	☐

Opgave 5 / 20

Nedbør kan have mange former afhængigt af luftens temperatur. Er det koldt, falder der sne og slud. Er det varmt, falder der regn.

Tag stilling til følgende udsagn.

| Der er 6 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Skyer kan bestå af vanddamp	☐	☒
Kraftige tordenbyger kan dannes, ved at den varme luft stiger op	☒	☐
Slud er en blanding af sne og hagl	☐	☒
Stigningsregn kan dannes, når fugtig luft passerer op ad en bjergside	☒	☐
Nedbøren ved koldfronten kan falde som kraftige byger	☒	☐
Når varm luft stiger til vejrs, kan der dannes skyer	☒	☐

Opgave 6 / 20

Havstrømme i oceanerne transporterer varmt og koldt vand rundt i verdenshavene.

Se på kort 3 side 3 i materialesamlingen, og anvend din viden om havstrømme og deres betydning for klimaet.

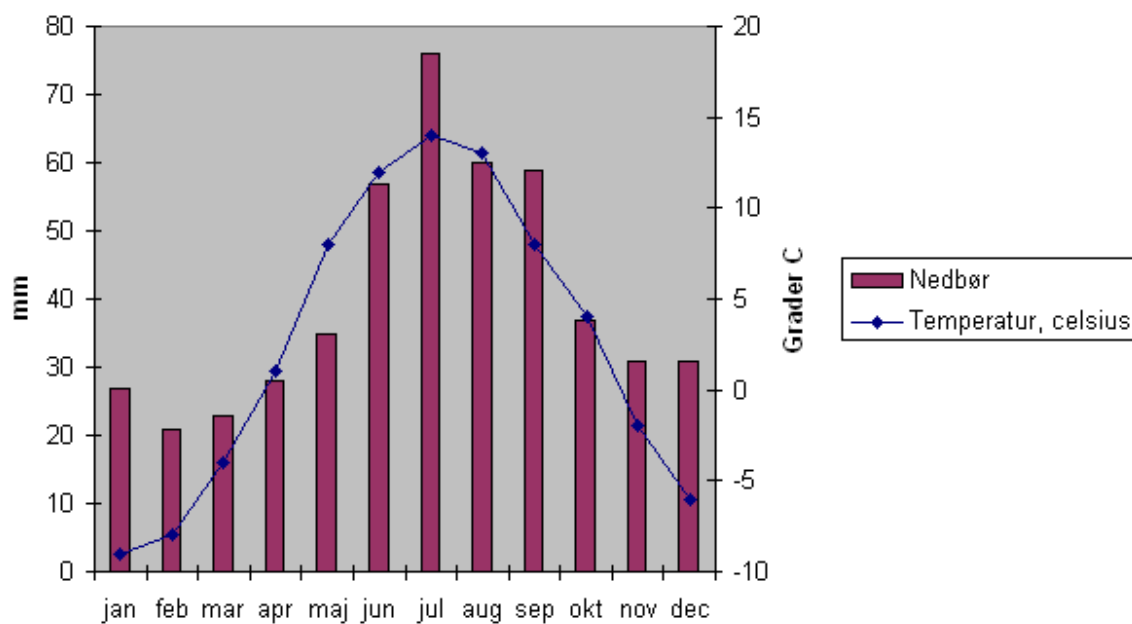
Tag stilling til, hvilke udsagn der er rigtige og forkerte.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Golfstrømmen ender syd for Island	☐	☒
Områder med fastlandsklima har kolde vintre og varme somre	☒	☐
Golfstrømmen bringer koldt havvand fra Atlanterhavet ind i Østersøen	☐	☒
Større havområder betyder, at klimaet bliver koldere om vinteren	☐	☒
Kystklima betyder, at forskellen på de gennemsnitlige sommer- og vintertemperaturer er større end 18° C	☐	☒

Opgave 7 / 20

Östersund

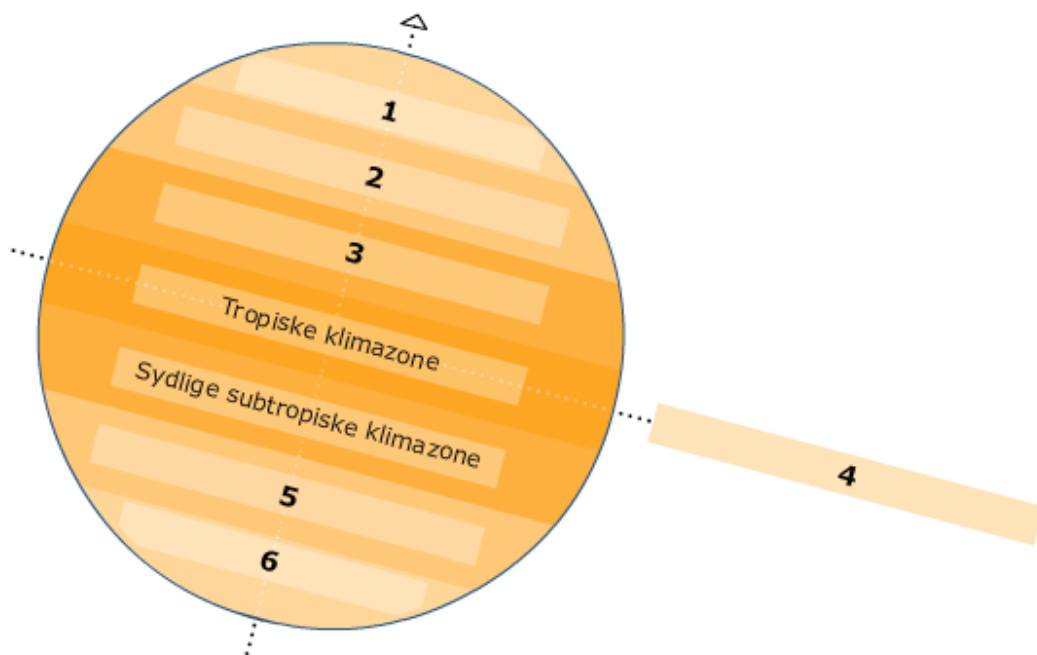
Aflæs hydrotermfiguren for Östersund, og anvend din viden om vejr og klima.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Middeltemperaturen i maj måned er 20° C	☐	☒
Der falder 50 mm nedbør i august måned	☐	☒
I september falder der mere nedbør end i oktober	☒	☐
Middeltemperaturen i januar måned er -4° C	☐	☒
Forskellen mellem varmeste og koldeste måned er over 18° C	☒	☐

Opgave 8 / 20

På grund af Jordens hældning i forhold til Solen er der forskel på den varmeenergi, Jordens forskellige egne modtager, og dermed også på klimaet.

Se på tegningen. Angiv med numre på betegnelserne herunder, hvor de skal placeres på tegningen.

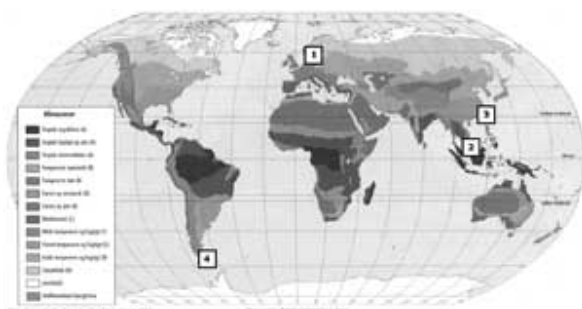
De korrekte par

- 1 : Nordlige polare klimazone
- 2 : Nordlige tempererede klimazone
- 3 : Nordlige subtropiske klimazone
- 4 : Ækvator
- 5 : Sydlige tempererede klimazone
- 6 : Sydlige polare klimazone

Opgave 9 / 20

De 4 hydrotermfigurer i materialesamlingen på side 5 og 6 er fra de 4 områder, der er markeret på erdenskortet. Verdenskortet har kort nr. 4 og står på side 4 i materialesamlingen.

Hydrotermfigurerne er fra nordligt tempereret klima, nordligt subtropisk klima, tropisk klima, og sydligt tempereret klima.

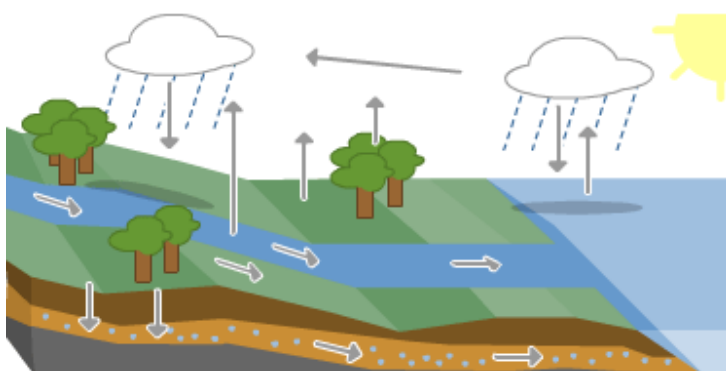
Se på kortet og de 4 hydrotermfigurerne, og skriv det rigtige områdenummer fra kortet ud for den korrekte hydrotermfigur.

De korrekte par

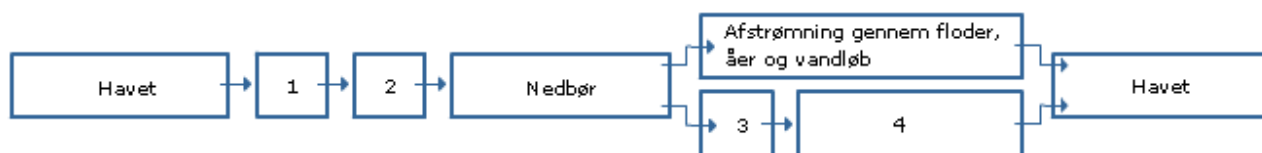
Hydrotermfigur A	Område 3 ☒
Hydrotermfigur B	Område 4 ☒
Hydrotermfigur C	Område 1 ☒
Hydrotermfigur D	Område 2 ☒

Opgave 10 / 20

Vandets kredsløb i naturen er en uundværlig form for genbrug. Enorme vandmængder bringes år efter år rundt i kredsløbet. Tegningen viser nogle af vandets veje, fra det forlader havet, til det atter ender i havet.

Skriv tallene ud for de korrekte ord, så de passer med figuren.

De korrekte par

- 1 : Fordampning
- 2 : Fortætning
- 3 : Nedsivning til grundvand
- 4 : Afstrømning gennem grundvand

Opgave 11 / 20

Nedbøren i Sverige kan falde som dagsregn eller som kraftige regn- eller snebyger.

Sæt kryds ved Rigtigt eller Forkert.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Når luften fortættes, afgives der varmeenergi	☒	☐
Ved fortætning dannes der vanddamp	☐	☒
Når der er dannet skyer, kan luften fortsætte med at stige til vejrs, men afkøles nu kun med $\frac{1}{2}^{\circ}$ C pr. 100 meter	☒	☐
Skyer består af vanddamp	☐	☒

Opgave 12 / 20

Sverige har mange store elve, der næsten alle sammen udmunder i Østersøen.

Se på kort 5 side 7 i materialesamlingen, brug din viden, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Göta-elven har sit udløb i Kattegat
- Göta-elven afvander Siljan-søen
- Den største del af nedbøren i Sverige ledes ud i Skagerrak og Øresund
- Lagan har sit udløb i Skagerrak
- Dalelven har sit udløb i Østersøen

Opgave 13 / 20

Der er stor forskel på, hvordan man i de nordiske lande fremstiller el-energi.

Kun Finland og Sverige benytter atomkraft, mens en meget stor del af elektriciteten i Norge, Sverige og Finland kommer fra vandkraft.

I Danmark kommer størstedelen af el-energien fra moderne kulkraftværker, samtidig med at man udnytter stadig mere vindkraft.

Tal fra 2001	Danmark	Norge	Sverige	Finland
Indbyggertal (mio.)	5,3	4,5	8,9	5,2
CO ₂ -udslip i alt (mio. ton)	47.600	55.500	51.900	62.700
CO ₂ -udslip pr. indbygger (ton)	8,85	12,2	5,81	12,0
Elforbrug i alt (mio. Kwh)	37.200	121.000	151.000	86.800
Elforbrug pr. indbygger (Kwh)	7.018	26.888	16.966	16.692

Se i tabellen, brug din viden, og sæt kryds ved det rigtige svar.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Danmarks el-forbrug pr. indbygger er mindre end halvt så stort som elforbruget Sverige
- Vindenergi bidrager til CO₂-udslip
- Kulkraftværker udleder ikke CO₂ i atmosfæren
- CO₂-udslippet pr. indbygger er større i Finland end i Norge
- Afbrænding af olie bidrager ikke til CO₂-udslip

Opgave 14 / 20

Kuldioxid i atmosfæren har betydning for klimaet. Derfor er der lavet regler for mængden af kuldioxid-udslip for de enkelte lande.

Tabel 1 side 8 i materialesamlingen viser udviklingen i CO₂-udslip for grupper og af lande og for enkelte lande i perioden 1980 til 2000.

Se i tabellen. Sæt sætningerne sammen, så de danner 3 rigtige udsagn ved at skrive det korrekte nummer på sidste del af sætningen i felterne.

| Skriv tal i de tomme kasser |

Danmark har haft en nedgang i udslippet af CO₂ fra 63 mio. ton til 45 mio. ton

2 ✓

Afrika syd for Sahara har haft vækst i udslippet af CO₂ på 34,5 %

4 ✓

Mellemindkomstlandene er i 2000 nede på et udslip på 3,2 ton pr. indbygger

5 ✓

1:	men USA er endnu det land, der udleder mindst pr. indbygger målt i ton
2:	og har i 2000 et udslip på 8,4 ton pr. indbygger
3:	og har i 1980 et udslip på mindre end 1 ton pr. indbygger
4:	men målt pr. indbygger er udslippet faldet til 0,7 ton
5:	men den samlede vækst i udslippet har været voksende med 24,4 % over hele perioden

Opgave 15 / 20

I Norge og Sverige er der gode muligheder for at udnytte de mange elve til vandkraft, mens især Danmark og Norge har store forekomster af olie i havet.

Anvend din viden om energiproduktion, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Energi fremstillet ved hjælp af vedvarende energikilder giver et større CO₂-udslip end energi fremstillet ved hjælp af olie og naturgas
- I de år, hvor der falder meget regn i Norge, vil en større del af landets samlede energiproduktion stamme fra vandkraft
- Energiproduktion ved hjælp af vindkraft giver store ændringer i naturen omkring vindmøllen og er derfor ikke miljøvenlig
- Danmark henter den største del af sin energiproduktion fra vedvarende energikilder
- De største olieforekomster i Norden findes i det nordlige Norge

Opgave 16 / 20

I oversigten nedenfor er angivet en række af verdens lande.

Sæt kryds ud for den verdensdel, som landet tilhører.

| Der er 10 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Afrika	Asien	Europa	Sydamerika
Italien	☐	☐	☒	☐
Burma	☐	☒	☐	☐
Peru	☐	☐	☐	☒
Norge	☐	☐	☒	☐
Japan	☐	☒	☐	☐
Algeriet	☒	☐	☐	☐
Zambia	☒	☐	☐	☐
Tanzania	☒	☐	☐	☐
Chile	☐	☐	☐	☒
Malaysia	☐	☒	☐	☐

Opgave 17 / 20

En vigtig faktor for et lands økonomiske udvikling er en god infrastruktur, som betyder transport og kommunikationslinjer.

Hvad betyder det, at et land har god og veludviklet infrastruktur?

Tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 6 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
At landet har mange jernbaner	☒	☐
At landet har mange og store skoler	☐	☒
At landet har mange skibsruter	☒	☐
At landet har mange bjerge	☐	☒
At landet har mange bilfabrikker	☐	☒
At landet har mange skovarealer	☐	☒

Opgave 18 / 20

Anvend din viden om forhold, der har indflydelse på stigende dødsrate i et lands befolkning.

Hvis dødsraten i et lands befolkning stiger, kan det skyldes

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

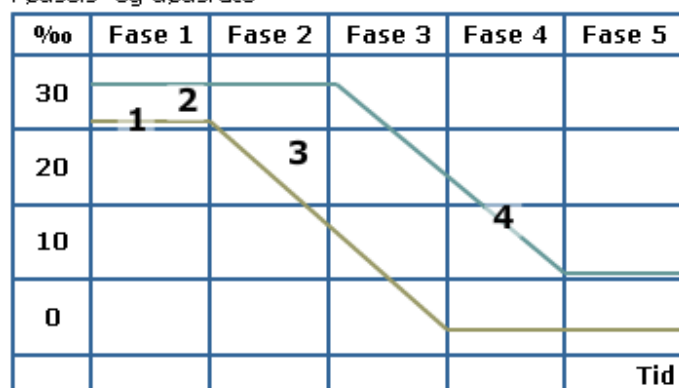
	Rigtigt	Forkert
Mange sygehuspladser pr. 1000 indbyggere	☐	☒
Sund ernæring	☐	☒
Vitaminmangel	☒	☐
Hungersnød i forbindelse med tørke	☒	☐
Få læger pr. 1000 indbyggere	☒	☐

Opgave 19 / 20

Modellens øverste (blå) kurve viser fødselsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Modellens nederste (grønne) kurve viser dødsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Fødsels- og dødsrate

Vælg de ord, der passer med punkterne på figuren, og skriv dem ind i de tomme kasser.

Punkt 1

Punkt 2

Punkt 3

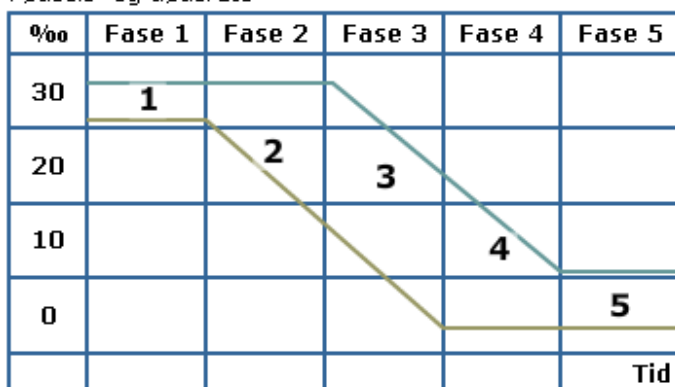
Punkt 4

Opgave 20 / 20

Modellens øverste (blå) kurve viser fødselsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Modellens nederste (grønne) kurve viser dødsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Fødsels- og dødsrate

Tag stilling til, hvilke af nedenstående udsagn der passer på faserne i modellen.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Fase 4: Faldende fødselsrate og lav dødsrate giver faldende befolkningstilvækst	☒	☐
Fase 2: Høj fødselsrate og faldende dødsrate giver stigende befolkningstilvækst	☒	☐
Fase 5: Lav fødselsrate og lav dødsrate giver stor befolkningstilvækst	☐	☒
Fase 3: Faldende fødselsrate og faldende dødsrate giver stor befolkningstilvækst	☒	☐

Pointoversigt

Opgavens nummer	Point i alt	Items	Point ved antal rigtige											
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Opgave 1	5	5	0	0	0	1	3	5						
Opgave 2	5	4	0	0	0	2,5	5							
Opgave 3	5	4	0	0	0	2,5	5							
Opgave 4	5	5	0	0	0	1	3	5						
Opgave 5	5	6	0	0	0	0	1,7	3,3	5					
Opgave 6	5	5	0	0	0	1	3	5						
Opgave 7	5	5	0	0	0	1	3	5						
Opgave 8	5	6	0	0,8	1,7	2,5	3,3	4,2	5					
Opgave 9	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5							
Opgave 10	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5							
Opgave 11	5	4	0	0	0	2,5	5							
Opgave 12	5	1	0	5										
Opgave 13	5	1	0	5										
Opgave 14	5	3	0	1,7	3,3	5								
Opgave 15	5	1	0	5										
Opgave 16	5	10	0	0	0	0,3	1	1,7	2,3	3	3,7	4,3	5	
Opgave 17	5	6	0	0	0	0	1,7	3,3	5					
Opgave 18	5	5	0	0	0	1	3	5						
Opgave 19	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5							
Opgave 20	5	4	0	0	0	2,5	5							
I alt		87												